

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΝ

ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΜΕ ΘΕΜΑ:

«ΑΠΟ ΤΟ Ι.Κ.Α. ΣΤΟ Ι.Κ.Α. – Ε.Τ.Α.Μ.,

ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ: ΤΑ ΕΠΟΜΕΝΑ ΒΗΜΑΤΑ»

Ομιλία του Αντιπροέδρου του ΣΕΒ

κ. Νίκου Αναλυτή

21 και 22 Φεβρουαρίου 2003

Ξενοδοχείο «ΑΜΑΛΙΑ» - ΔΕΛΦΟΙ

Το Ασφαλιστικό είναι ένα δύσκολο, σύνθετο, πολυεπίπεδο θέμα.

Συνδέεται με οικονομικά δεδομένα, με κοινωνικές παραμέτρους, με το Εθνικό Εισόδημα, με το συνολικό φορολογικό σύστημα, με τις κοινωνικές δαπάνες, που μπορεί να αντέξει μια οικονομία, με την ανταγωνιστικότητα αυτής της οικονομίας.

Βέβαια, δεν μπορεί να παραλείπει κανείς να αναφέρει τον κύριο παράγοντα που είναι οι δημογραφικές εξελίξεις, που είναι η κατ' εξοχήν πηγή ανησυχιών για όλα τα Ευρωπαϊκά Συνταξιοδοτικά Συστήματα.

Γι' αυτό το λόγο, όπως γνωρίζετε, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή παρά την θεσμική αυτοτέλεια των ασφαλιστικών συστημάτων τα οποία υπάγονται σε κάθε κράτος μέλος, έχει ξεκινήσει ευρεία δημόσια συζήτηση από το 1997.

Σ' αυτήν τη γενική ανησυχία (και στο πλαίσιο της εξασφάλισης της κοινής οικονομικής πολιτικής και της ανταγωνιστικότητας της Ευρωπαϊκής Ένωσης), η Επιτροπή έχει θέσει ενιαίους στόχους και αρχές για την αναδιοργάνωση των ασφαλιστικών συστημάτων των κρατών μελών.

Στη συνέχεια να μου επιτρέψετε να αναφερθώ με συντομία σ' αυτήν την Ευρωπαϊκή στρατηγική για την αναδιοργάνωση του ασφαλιστικού συστήματος. Στόχος είναι η ανάπτυξη του προβληματισμού στο αν η χώρα μας ανταποκρίνεται στα προβλήματα και τις εξελίξεις ή αποτελεί για μια ακόμη φορά μια εξαίρεση.

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στο Γκέτεμποργκ, τον Ιούνιο του 2001, επεσήμανε ότι «προκειμένου να αντιμετωπισθούν οι προκλήσεις της γήρανσης του πληθυσμού, απαιτείται μια ολοκληρωμένη προσέγγιση» και ενέκρινε «τρεις γενικές αρχές για τη διασφάλιση της μακροπρόθεσμης βιωσιμότητας των συνταξιοδοτικών συστημάτων»:

1. Να διασφαλιστεί η ικανότητα των συστημάτων να εκπληρώνουν τους κοινωνικούς τους στόχους, δηλαδή παροχή ασφαλούς και επαρκούς εισοδήματος στους συνταξιούχους και στα εξαρτώμενα από αυτούς άτομα και εξασφάλιση, σε συνδυασμό με τα συστήματα υγείας και μακροχρόνιας φροντίδας, καταλλήλων συνθηκών διαβίωσης σε όλους του ηλικιωμένους.
2. Να εξασφαλιστεί η οικονομική τους βιωσιμότητα, έτσι ώστε η επερχόμενη γήρανση του πληθυσμού να μην επιδρά αρνητικά στη βιωσιμότητα των δημοσίων οικονομικών ή στην ικανότητα επίτευξης βασικών στόχων της δημοσιονομικής πολιτικής (όσον αφορά το σύνολο των φορολογικών επιβαρύνσεων ή τις προτεραιότητες δαπανών)

και να μην οδηγεί σε αθέμιτο καταμερισμό των πόρων μεταξύ των γενεών.

3. Να αυξηθεί η ικανότητα των συνταξιοδοτικών συστημάτων να ανταποκρίνονται στις μεταβαλλόμενες ανάγκες της κοινωνίας και των ατόμων συμβάλλοντας στην αύξηση της ευελιξίας στην αγορά εργασίας, στην παροχή ίσων ευκαιριών σε άνδρες και γυναίκες όσον αφορά την απασχόληση και την κοινωνική προστασία και στην καλύτερη προσαρμογή των συνταξιοδοτικών συστημάτων στις ανάγκες του ατόμου.

Από τα παραπάνω προκύπτει η ανάγκη ανάπτυξης σαφών ολοκληρωμένων στρατηγικών για την αντιμετώπιση των προκλήσεων που θέτει η γήρανση του πληθυσμού για τα συνταξιοδοτικά συστήματα.

Ακόμη, προκύπτει ο σύνθετος χαρακτήρας του Ασφαλιστικού θέματος.

Έτσι, είναι φανερό ότι οι απαντήσεις που εδόθησαν και πρέπει ακόμη να δοθούν με τη μεταρρύθμιση του Συστήματος της Κοινωνικής Ασφάλισης, που εισήγαγε η Κυβέρνηση τον προηγούμενο χρόνο, δεν μπορεί παρά να είναι σύνθετες και πολυεπίπεδες.

Οι απλοποιήσεις και τοποθετήσεις του τύπου μαύρο – άσπρο δεν προάγουν το θέμα και δεν χτίζουν το μέλλον.

Η μεταρρύθμιση λοιπόν αντιμετωπίζοντας ένα σύνθετο θέμα, περιέχει από τη δική της πλευρά σύνθετες απαντήσεις θετικές – αρνητικές αλλά και ασαφείς διατάξεις.

Βέβαια, και μόνο το γεγονός ότι διαμορφώνει μια υπεύθυνη θέση, αποτελεί μια θετική κίνηση.

Αυτή είναι η βασική τοποθέτηση του ΣΕΒ έναντι της μεταρρύθμισης.

Θετικό είναι ακόμη ότι η Κυβέρνηση δεσμεύτηκε για συγκεκριμένα οικονομικά μεγέθη ως προς το ΙΚΑ τουλάχιστον.

Έτσι, το σύστημα έχει απαλλαγεί από αβεβαιότητα, χωρίς άμεση επιβάρυνση εργοδοσίας ή ασφαλισμένου.

Στη Διοικητική πλευρά της μεταρρύθμισης προβλέπει ενοποίηση κύριων ασφαλιστικών φορέων, με πυρήνα το ΙΚΑ, καθώς επίσης την ενοποίηση των Επικουρικών Ταμείων γύρω από το νέο Φορέα του Ε.Τ.Ε.Α.Μ. Και οι δύο αυτές κινήσεις πιστεύουμε ότι είναι προς την σωστή κατεύθυνση.

Προς την ίδια θετική κατεύθυνση, από την Διοικητική άποψη, θα πρέπει να προσθέσουμε την εισαγωγή του θεσμού των Επαγγελματικών Ταμείων.

Επίσης, εκτός από αυτά που ανέφερα πάρα-πάνω, θα πρέπει να υπογραμμίσουμε και να χαιρετίσουμε τη δημιουργία της Αναλογιστικής Αρχής.

Και θα ήθελα με την ευκαιρία αυτή και με την παρουσία τόσο του Διοικητή του ΙΚΑ κ. Μ. Νεκτάριου, όσο και της Προέδρου του ΕΤΕΑΜ κας Ευγενίας Τσουμάνη, την οποία συγχαίρω, καθώς και του κ. Ζημπίδη, Προέδρου της Εθνικής Αναλογιστικής Αρχής, να κάνω μίαν έκκληση.

Να οργανώσουν τις υπηρεσίες των Οργανισμών τους καθώς και να εκπαιδεύσουν τα στελέχη τους έτσι ώστε, να διαμορφώσουν νοοτροπία που να θέτουν σαν κύριο στόχο την εξυπηρέτηση και

την άμεση επαφή με τους ασφαλισμένους. Να τους βλέπουν σαν πελάτες και όχι σαν Υπηκόους.

Ακόμη, θα ήθελα να προσθέσω ότι θεωρούμε θετική την επίλυση παραμετρικών θεμάτων όπως η κατωτάτη σύνταξη, ο χειρισμός του θέματος των γυναικών, καθώς και των βαρέων και ανθυγιεινών επαγγελμάτων.

Ως προς το μέλλον, είναι αναμφισβήτητο ότι η ουσιαστική αντιμετώπιση του ασφαλιστικού προβλήματος απαιτεί μια συνεχή ισορροπία μεταξύ εισροών και εκροών του συστήματος. Η ισορροπία αυτή πρέπει να λαμβάνει υπόψη τα δημογραφικά δεδομένα, τις δημοσιονομικές δυνατότητες, την ανταγωνιστικότητα της οικονομίας, και την κοινωνική δικαιοσύνη. Αυτά πρέπει να αποτελέσουν τα κύρια στοιχεία ενός ευρύ και ουσιαστικού διαλόγου, στον οποίο θεωρούμε απαραίτητο να συμμετάσχουν Κοινωνικοί Φορείς, Πολιτικά Κόμματα και Κυβέρνηση.

Προς αυτήν την κατεύθυνση, πρέπει να εξετασθούν επίσης τα μεγάλα περιθώρια για αύξηση των πόρων, που εκτιμάται ότι υπάρχουν στον περιορισμό της παραοικονομίας, στη διεύρυνση της φορολογικής βάσης, στη μείωση της φοροδιαφυγής και της εισφοροδιαφυγής καθώς και στην διοικητική αναμόρφωση του ίδιου του ασφαλιστικού συστήματος, με μέτρα που θα βελτιώσουν το κόστος λειτουργίας του.

Θα ήθελα στο τελευταίο μέρος της παρουσιάσεώς μου, να είμαι πιο χρήσιμος και να αναφέρω τα θέματα για τα οποία έχουμε σοβαρές επιφυλάξεις, καθώς και τους χώρους που πιστεύουμε ότι η μεταρρύθμιση μπορεί να επιφέρει κι άλλες βελτιώσεις.

Ως προς τα οικονομικά του ΙΚΑ, έχουμε σοβαρές επιφυλάξεις εάν ο τρόπος υπολογισμού και οι αναλογιστικές υποθέσεις οικονομικής εξέλιξης – πληθωρισμού – ανεργίας – αριθμού εργαζομένων – αριθμού συνταξιοδοτούμενων , αποδειχθούν ακριβείς, ή εάν μεταξύ διαφόρων πιθανών υποθέσεων ελήφθησαν υπόψη οι πιο ευνοϊκές.

Διότι, αν έτσι συνέβη, σύντομα θα βρεθούμε προ επώδυνων εκπλήξεων.

Πιστεύουμε ότι η μετεξέλιξη των Επικουρικών σε Επαγγελματικά Ταμεία πρέπει να ενθαρρυνθεί θεσμικά περισσότερο, ώστε να κινηθεί ταχύτερα η διαδικασία αυτή.

Όμως, πρωταρχικά θα πρέπει να αντιμετωπισθεί το ζήτημα των βαρών που ήδη υπάρχουν σε ορισμένα από τα Ταμεία αυτά και για τα οποία δεν ευθύνονται οι κοινωνικοί εταίροι. Είναι αναγκαίο, προ της ανάληψης αυτού του ρόλου και της κοινής ευθύνης από μέρους των κοινωνικών εταίρων, να συζητηθεί και να επιλυθεί εγκαίρως κάθε πρόβλημα που μπορεί να παρουσιάζουν τα επιμέρους ταμεία και η εκκαθάριση του παρελθόντος, από το οποίο κουβαλούν βάρη και ελλείμματα.

Ένας άλλος σοβαρός παράγοντας που θα έπρεπε, επίσης, να ενθαρρυνθεί περισσότερο, είναι η εισαγωγή του Κεφαλαιοποιητικού Συστήματος στον χειρισμό των πόρων των Ταμείων αυτών.

Η εισαγωγή του Συστήματος αυτού σε κάθε επί μέρους Ταμείο, πρέπει φυσικά να στηρίζεται στη συμφωνία των δύο μερών. Όμως θα πρέπει να προηγηθεί η εισαγωγή νέων θεσμών που θα αφορούν τους φορείς διαχείρισης αυτών των κεφαλαίων με τρόπο αξιόπιστο και διαφανή, ώστε να κερδίσουν την εμπιστοσύνη των επενδυτών.

Έτσι, πιστεύουμε ότι ο πρώτος λεγόμενος Πυλώνας πρέπει να διατηρήσει τον διανεμητικό του χαρακτήρα χρηματοδοτήσεως, ενώ ο δεύτερος Πυλώνας, που θα αφορά στα Επικουρικά και Επαγγελματικά Ταμεία, θα πρέπει να λάβει κεφαλαιοποιητική μορφή.

Αυτό θα δημιουργήσει την προϋπόθεση το συνολικό σύστημα να έχει μια ισορροπία τόσο οικονομική, όσο και κοινωνική, αναγκαία για την προστασία των ασφαλισμένων αλλά ταυτόχρονα και για την καλλίτερη προστασία της οικονομίας, που με την σειρά της, όποτε έχει θετική πορεία, επηρεάζει θετικά ολόκληρο το σύστημα.

Τέλος, πιστεύουμε ότι εξελικτικά πρέπει να διαχωριστεί τελείως ο κλάδος υγείας από τον κλάδο σύνταξης. Η ολοκλήρωση του Εθνικού Συστήματος Υγείας συνηγορεί υπέρ αυτού του διαχωρισμού γιατί αυτήν την στιγμή έχουμε το φαινόμενο της επικάλυψης σε πολλά θέματα με δημιουργία κόστους χωρίς βελτίωση των υπηρεσιών.

Τελειώνοντας, να τονίσω ότι δεν υπάρχει αμφιβολία ότι το γεγονός και μόνο ότι το Ασφαλιστικού ετέθη και δόθηκε μία σειρά από λύσεις και ακόμη, δημιουργούνται οι προϋποθέσεις για τα επόμενα αναγκαία βήματα, είναι ιδιαίτερα θετικό.

Όμως, πρέπει να γίνει αντιληπτό ότι χρειάζονται πολλά βήματα και δεν πρέπει να δημιουργήσουμε μία νοοτροπία αδράνειας και να αναπτύξουμε την αντίληψη ότι ανά 20/ετία θα κάνουμε μία μεταρρύθμιση. Πρέπει να διαμορφώσουμε μια νοοτροπία και ένα σύστημα προσαρμογής του Συνταξιοδοτικού Συστήματος στις μεταβαλλόμενες συνθήκες. Βέβαια, αυτό πρέπει να γίνει μ' έναν τέτοιο τρόπο, που να μη δημιουργούνται συνθήκες ανασφάλειας στους εργαζόμενους.

Αν όμως δεν το κάνουμε μόνοι μας θα δεχθούμε πιέσεις για απότομες μεταβολές είτε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, είτε από άλλους Οργανισμούς.

Η καλλίτερη και πιο αποτελεσματική μέθοδος είναι να αναπτύξουμε ένα συνεχή διάλογο μεταξύ Κοινωνικών Φορέων, Κυβέρνησης και Κομμάτων, επί τη βάσει των στοιχείων της αναλογιστικής αρχής, ώστε ο αναγκαίος μετασχηματισμός να γίνεται σταδιακά, βασιζόμενος σε μία εξελισσόμενη λογική, σε αρμονία με τις μεταβαλλόμενες οικονομικές και κοινωνικές συνθήκες.

Και πάνω στο θέμα αυτό συμφωνούμε απόλυτα με τις προτάσεις του Προέδρου της ΓΣΕΕ κ. Χρ. Πολυζωγόπουλου και νομίζω ότι το ουσιαστικό μήνυμα είναι ότι, τόσο οι εργαζόμενοι, όσο και οι εργοδότες επιζητούν αυτόν τον ουσιαστικό διάλογο, που θα οδηγήσει σ' ένα κλίμα συναινέσεως.-